

מסורת הש"ס

(א) ב"ק קיד: ב, ב"ב פא'; יבמות פו. חולין קלא'; (ג) נ"במות עד. פה: פו:; (ד) [שם פו:], (ה) ב"ב לב. קדושין עג: גיטין טו, (ו) ב"ס"א: אלעזר, (ז) ת"י כ"י, (ח) (נחמיה יג), (ט) [נ"ע"ע חוס' שם וב"ב לב:],

הגהות מהר"ב רנשבורג

א גמ' האמר ר' יוחנן דבני הכל אין ערער פחות משנים. עי' חוס' ד"ה האמר ונחזשו ה"רין בחולין פה ע"ה ד"ה וקשוף לן:

מוסף רש"י

והטבילונו. לפי שזרכו של מיעוק לנפח בשרים וטנומלות (ב"ק קיד:), והבדיר בדילין ממנו. מפני תרומתי (שם). רשב"ג היינו רבי אליעזר. דהא דאלי במקום שם עוררין עליו לא אמר רשב"ג דליהוי חד נאמן וכי אמר מעלין במקום שאין עוררין קאמר (רשב"ס ב"ב לא), ערער חד איכא בינייהו. והא דקמני בזמן שם עליו עוררין היינו עד אחד הפסול ומנחש עד אחד המכשירו (שם). דרבי אליעזר סבר ערער חד. הוי ערער ואין עד אחד נאמן עליו להכשירו (שם). ורשב"ג סבר ערער תרי. ציטין אלב במקום ערער אחד הוי עד אחד נאמן להכשירו (שם). והא אמר ר' יוחנן. לא חיתפרס היכא קאי (שם לב:). ונפק עליה קלא. צעלמא ולא עדות (שם). ואחתנייה. מן הכהונה עד שיצדקו את הדבר, שמעלה היא ככהונה, וכל זה יתור לשון הוא בלא זורק, דבלא קול נמי מיתוקמא משעתתא שפיר צעד אחד מכשיר מעיקרא ועד אחד בסוף ושנים עדים עוררים ציננים, דמפרש ואזיל, אלב משום הכי נקט ליה דצעי למימר ואמי עד אחד ואמר דכסן גמור הוא ואסקיניה, צעלמא אחא עד אחד להכשירו אלב אם כן יאף עליו פסלות קודם לכן (שם).

האשה שנתארמלה

פרק שני כתובות

כו.

עין משפט
נר מצוה

צד א מיי' פ"כ מהל' אסורי ביאה הלכ' יד סמג לאוין קכב טוש"ע אה"ע סימן ג סעיף א': **צה** ב מיי' פ"ו מהלכ' תרומות הלכה א סמג לאוין רכז: **צו** ג מיי' פ"א מהלכ' מעשר הלכה ד: **צז** ד מיי' פ"כ מהל' אסורי ביאה הלכה [טו] טז טוש"ע אה"ע סימן ג סעיף ו [י]: **צח** ה מיי' שם הלכה יז:

תוספות ר"ד

רשב"ג אומר וכו' רשב"ג היינו ת"ק פ"י ר"א שאין לומר שבמקום עוררין קאמר רשב"ג דמעלין לכהונה ע"פ עד אחד אלא במקום שאין עוררין וה"ק נמי ר"א. ואסיק רב אשי דבמצטרפין לעדות קמיפלגי ובמקום שיש עוררין. והכא במאי עסקינן במוחזק לן באבואר לירות דבקהן שאין עוררין עובי [קלא] דבן גרושה וכו' חלוצה הוא ואחתני'. פ"י עד שנבדוק הקול אם הוא אמת אם לאו ואתא עד אחד ואמר ידענא ביה

והטבילונו. מפני שסתם תינוק מטפח צאשפות ושרצים מציין שם: **לערב**. לזריץ הערב שמש: **והחולק צד"ד**. קא ס"ד שעל פי צ"ד הקצוב צעיר היו חולקין לו תרומה צבית הגרנות ולקמיה פריך אי צד"ד לא הוי חזקה היכא הויא חזקה: **צפר דקנסינהו עזרא**. ללוים דלא ליתבו להו כדאמר' ציבמות צפ' יש מותרות (דף פו:): **לוי דלאו לוי הוא**. כלומר צלוי ליכא לספוקי דהא אציו כהן: **למ"ד נו'**. פלוגמא היא ציבמות (שם): **צנכמי אציו נו'** אינה חזקה. להשצית מעליו קול היוזא על אמו שהיא גרושה והוא חלל: **פשיטא**. דהא אפי' הוא חלל יורש את אציו: **רבן שמעון היינו רבי אליעזר**^(א). דהא דאלי במקום שיש עוררין לא אמר רבן שמעון דליהוי חד נאמן וכי אמר מעלין במקום שאין עוררין קאמר: **דר"א סבר ערער חד**. הוי ערער ואין אחד נאמן עליו להכשירו: **ונפק עליה קלא**. קול צעלמא ולא עדות: **ואחתנייה**. מן הכהונה עד שיצדקו את הדבר שמעלה הוא לכהונה: ואסקיניה

אמר י'אין בתר דקנסיניהו עזרא ודלמא איקרו ויהבו ליה אמר רב חסדא הכא במאי עסקינן י'בגון דמוחזק לן באבואר דהאי דכהן הוא ונפק עליה קלא דבן גרושה ובן חלוצה הוא וחלקו ליה לדידיה מעשר בבית הגרנות לוי דלאו לוי הוא מאי איכא למימר בן גרושה או בן חלוצה הוא לא מיבעיא למאן דאמר ^(א)מעשר ראשון אסור לזרים דלא הוו יהבי ליה אלא אפילו למ"ד ^(ג)מעשר ראשון מותר לזרים הני מילי למיספק להו אבל בתורת חלוקה לא יהבי ליה והחולק בבית דין אינה חזקה אי בבית דין לא הויא חזקה היכא הויא חזקה אמר רב ששת הכי קאמר ה'החולק תרומה בנכסי אביו עם אחיו בבית דין אינה חזקה פשיטא מהו דתימא מדרהנך לאכילה האי נמי לאכילה קמ"ל הנך לאכילה האי ליבוגי: רבי יהודה אומר אין מעלין לכהונה על פי עד אחד וכו': רשב"ג היינו רבי אליעזר וכי תימא ערער חד איכא בינייהו דרבי אליעזר סבר ערער חד ורשב"ג סבר ערער תרי ^(א)האמר רבי יוחנן דברי הכל ^(ב)אין ערער פחות משנים אלא הכא במאי עסקינן דמוחזק לן באבואר דהאי דכהן הוא ונפק עליה קלא דבן גרושה או בן חלוצה הוא ואחתנייה ואתא עד אחד ואמר ידענא ביה דכהן הוא ואסקיניה

במסיה אפי תומו. וא"ת דהכי הוא דלמא ר' חייא העלה בן על פי אציו צנכסיה לפי תומו ורבי העלה את ע"פ אחיו אפי' בלא מסיה ואר"י דמסתמא דבמאי דקמני צברייתא מילתא דרבי עשה רבי מעשה ועוד דאי אפשר דרבי העלה את

ע"פ אחיו ללויה אפילו בלא מסיה דהתם אין שיץ לומר שצידו להאכילו מעשר למ"ד מעשר ראשון מותר לזרים: **מבית הספר**. נקט שלא לומר שהוא עצד כדאמר בסוף פירקין (לקמן דף כח): **אין בתר דקנסיניהו עזרא**. ולר"ע דקודם קנסא הוי דוקא ללוי בתר קנסא אף לכהנים אלב לר"א בן עזריה דמקמי קנסא הוי אף לכהן בתר קנסא הוי לכהן דוקא והא דמעשר ראשון חזקה לכהונה אחיא כר' אלעזר בן עזריה ולא כר"ע יש שמוחקין אין ומפרשים דהא דקאמר בתר דקנסיניהו עזרא הוי אפי' לר"ע דבתר קנסא הוי לכ"ע לכהן דוקא והוי כמו אלב ושיצוט הוא צידס דהא צכמה מקומות מוכיח דמעשר ראשון ללוי אף בתר קנסא דמתנן צפ' כל הגט (גיטין דף ג.) המלוה מעות את הכהן ואת הלוי להיות מפרש עליהן כו' וכן התם בגמרא ישראל שאמר לנן לוי כור מעשר לאציק צידי וצפ' הזרוע (חולין קלא: ושם) פריך מעשר ראשון דלוי הוא וכן צכמה מקומות והיינו כר"ע ועוד דלמ"ד קנסא לעניים היכי הוי חזקה לכהונה דאליצא דר"ע פליגי צס"פ יש מותרות (ציבמות פו: ושם) דאיכא למ"ד קנסא לכהנים ואיכא למ"ד לעניים דלר' אלעזר בן עזריה הוי דוקא לכהן ואפי' לעשירים כמו קודם קנסא דלא קנסס עזרא שהרי עלו ולמ"ד קנסא לעניים משמע התם דוקא לעניים ולא לכהנים עשירים אפי' צימי טומאה דלית ליה צימי טומאה עניים הוו ועניים דהתם אין לפרש עניי לויים דוקא ולא עניי

ישראל וכהנים דא"כ נשתכרו עניי לויים צמה שלא עלו ועוד דמשמע התם אילו הוו כהנים צימי טומאתם עניים לכ"ע הוו שקלי אע"ג דלענין חלוקת מעשר הוו כישראל דללוי ולא לכהן קאמר אלב לעניים צין עניי כהנים צין עניי לויים ולמ"ד מעשר ראשון מותר לזרים שקלי אפילו עניי ישראל אלב למ"ד אסור לזרים אין נראה שינתן לעניי ישראל כדי למוכרו דמילתא דאיתי לידי תקלה לא אתקינו רבנן דאיכא למיחש דלמא אחי למיכילה ^(א)כדאמר בצמון לא מיעביא לר"מ דאמר אסור לזרים כו'] ולר"ע לא הפקיע עזרא את הלויים מכל וכל להשוותן לישראל וכהנים שלא יעלו עשירים לויים אלב עניי לויים צמורת עניות אלב ללויים צין עניים צין עשירים היו חולקים לעולם כדמוכח בכל הנהו שהוצאתי שהיו נוטלין צמורת לויות ועוד דר"ג צספינה שנתן מעשר ראשון לר' יהושע בן חנניא (מעשר שני פ"ה מ"ט) אי צמורת עניות יחייב ליה אמאי לא יחייב ליה נמי מעשר עני שהרי מעשר עני נתן לר"ע ומיהו יש לדחות דלעולם צמורת עניות נתן לו ומה שלא נתן לו מעשר עני לפי שהיו לו מאתים וזו דאינו נוטל צמעשר עני דמתנן צמסכת פאה (פ"ח מ"ח) אלב מעשר ראשון יטול אפי' יש לו מאתים וזו דהא איכא למ"ד דאפי' כהנים עשירים צימי טומאה עניים יניהו ועוד דלא רלע ליתן כל מתנותיו לעני אחד: **בתר דקנסיניהו עזרא**. לא אשכחן צהדיא צקרא דקנסיניהו רק מצינו צעזרא (נחמיה י) והיה הכהן בן אהרן עם הלויס צעשר הלויס ואיכא למימר דה"ק כשיצאו הלויס לחלוק צבית הגרנות יצאו הכהנים עמהם ומיהו לר"א בן עזריה דבתר קנסא דוקא לכהן לא משמע מהאי קרא דליכא למימר עם הלויס דקאמר קרא היינו לקבל מהם מעשר ראשון משלהם דהא משלהם לא קנסס עזרא כדמוכח צפרק הזרוע (חולין קלא: וי"ל דלר"א בן עזריה לא נמנעו הלויס מכל וכל מלייך צבית הגרנות לחלוק צמעשר כדאמר בצמון דלמא איקרי ויהיז ליה כל שכן צימי עזרא שעדיין לא פשט הקנס שהיו הולכים צבית הגרנות ולכן נאמר שילכו הכהנים עם הלויס ולמ"ד קנסא לעניים הא דכתיב והיה הכהן היינו צכהן עני ומשום דכהנים עניים שכחי טפי לפי שאין כל כך עסוקים צמלאכה אלב צעצודת צית המקדש וגם אין להם קרקעות נקט כהן והיה עניי ישראל למ"ד מעשר ראשון מותר לזרים וה"ר יוסף פירש מדכתיב (צמלאכי א) הביאו את כל המעשר אל בית האוצר דבית האוצר היה לשכה שתיקן עזרא לתת שם תרומת הכהנים כדכתיב צעזרא (נחמיה י) וכיון שאומר להביא שם המעשר א"כ של כהנים הוא וקיימא לן (מגילה דף טו.) דמלאכי זה עזרא ולמ"ד לעניים נקט אל בית האוצר משום דכהנים עניים שכחי טפי כדפרישית אי נמי אל בית האוצר לא ליתן לכהנים אלב לחלק לעניים וה"ר אלחנן הקשה דבסוף עזרא^(א) משמע שהמעשר היה ללוים דכתיב ואדע כי מניות הלויס לא נתנה (להם) ויצרחו איש לשדהו הלויס והמשוררים כו' משמע שהלויס והמשוררים היו חולקים ולרבי לומר דזה היה מקמי דקנסיניהו עזרא אך קראי לא מוכחי הכי: **והאמר רבי יוחנן דברי הבא אין ערער בו'**. נראה לר"י דר' יוחנן עיקר דצריז על משנתנו ולהכי לא קא משיני הכא ה"מ היכא דאיכא חזקה דכשרות כו' דממשני צפרק עשרה יוחסין (קדושין דף עג:) ואם תאמר והואיל ואמתני' קאי היכי פריך מיניה התם וצפרק קמא דגיטין (דף ט.) גבי גט דלמא הא דקאמר ר' יוחנן דלא מהיז ערער דחד היינו היכא דאיכא עד אחד דמכשר דקמני מעלין לכהונה על פי עד אחד ויש לומר דהש"ס ידע דר' יוחנן אמסקנא דיצר דצתחלה היה קול ואח"כ צא עד אחד להכשירו ולהסיר הקול ואמו צי תרי ואמרי דבן גרושה ובן חלוצה הוא דבני האזי גוואא א"ר יוחנן דצעין שנים אע"ג דהעד שהכשיר והקול כמאן דליתניהו דמי שהרי העד גרוע מן הקול אי לאו משום חזקה דמסייע ליה לצטל הקול שהרי הקול פוסל והעד אינו פוסל לרבי יוחנן^(ב): **אין ערער פחות משנים**. לאפוקי חד דלא הוי ערער אלב קול נמי פוסל צתחלה צתרומה קודם צגא העד המכשיר: **ואתא עד אחד ואמר ידענא ביה דכהן הוא**. לא צעי למימר דפליגי אי מעלין ע"פ עד אחד כשהקול פוסל דפשיטא ליה להש"ס דלא פסיל קול לכ"ע כיון דאיכא עד וחזקה ועוד דקול לא הוי קרי עוררין: ואסקיניה

צד א מיי' פ"כ מהל' אסורי ביאה הלכ' יד סמג לאוין קכב טוש"ע אה"ע סימן ג סעיף א': **צה** ב מיי' פ"ו מהלכ' תרומות הלכה א סמג לאוין רכז: **צו** ג מיי' פ"א מהלכ' מעשר הלכה ד: **צז** ד מיי' פ"כ מהל' אסורי ביאה הלכה [טו] טז טוש"ע אה"ע סימן ג סעיף ו [י]: **צח** ה מיי' שם הלכה יז:

תוספות ר"ד

רשב"ג אומר וכו' רשב"ג היינו ת"ק פ"י ר"א שאין לומר שבמקום עוררין קאמר רשב"ג דמעלין לכהונה ע"פ עד אחד אלא במקום שאין עוררין וה"ק נמי ר"א. ואסיק רב אשי דבמצטרפין לעדות קמיפלגי ובמקום שיש עוררין. והכא במאי עסקינן במוחזק לן באבואר לירות דבקהן שאין עוררין עובי [קלא] דבן גרושה וכו' חלוצה הוא ואחתני'. פ"י עד שנבדוק הקול אם הוא אמת אם לאו ואתא עד אחד ואמר ידענא ביה